

**MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY**
Č.j.: MSMT-26694/2013

V Praze dne ledna 2014
Výtisk č.:

PRO SCHŮZI VLÁDY

Věc: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů

Důvod předložení:

Návrh se předkládá na základě úkolu uvedeného v bodě II usnesení vlády ČR ze dne 18. prosince 2013 č. 993.

Obsah:

- I. Návrh usnesení
- II. Předkládací zpráva
- III. Návrh zákona s důvodovou zprávou
- IV. Platné znění části novelizovaného zákona s vyznačením navrhovaných změn

Předkládá:

prof. RNDr. Dalibor Š t y s, CSc.
ministr školství, mládeže a tělovýchovy

NÁVRH USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne č.

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů

V l á d a

I. s c h v a l u j e návrh zákona, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů;

II. u k l á d á ministru školství, mládeže a tělovýchovy

a) vypracovat konečné znění vládního návrhu zákona podle bodu I tohoto usnesení,

b) připravit do 31. března 2014 postup, kdy MŠMT stanoví seznam oborů, v nichž bude možno konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem, a kritéria pro zahájení habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem;

III. p o v ě ř u j e

1 . předsedu vlády předložit vládní návrh zákona podle bodů I a II/a tohoto usnesení předsedovi Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky k dalšímu projednání,

2 . ministra školství, mládeže a tělovýchovy, aby odůvodnil vládní návrh zákona v Parlamentu České republiky.

Provedou:

předseda vlády

ministr školství, mládeže a tělovýchovy

Předkládací zpráva

Vládní návrh novely zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, je předkládán na základě podnětu prezidenta republiky ze dne 22. května 2013, kterým prezident republiky doporučil úpravu pravomoci ke jmenování profesorů podle zákona o vysokých školách.

Podle první verze návrhu zákona by pravomoc jmenovat profesory byla svěřena ministrům, jejichž prostřednictvím byly doposud návrhy vědeckých a uměleckých rad vysokých škol na jmenování profesorů předkládány prezidentu republiky – tj. ministru školství, mládeže a tělovýchovy (pokud jde o návrhy veřejných a soukromých vysokých škol), ministru vnitra (pokud jde o návrhy policejní vysoké školy) a ministru obrany (pokud jde o návrhy vojenské vysoké školy).

Tato předchozí **verze** byla projednána v meziresortním připomínkovém řízení (*mj. se všemi ministerstvy, s Akademií věd ČR a s reprezentací vysokých škol*) a předložena **vládě s rozporem** – MŠMT nevyhovělo **zásadní obecné připomínce Akademie věd ČR**, která navrženou změnu zákona nedoporučila s tím, že změna postupu při jmenování profesorů by měla být řešena komplexně v rámci celkové novely zákona o vysokých školách a že konkrétní forma změny (tj. přenesení jmenování z prezidenta na ministra) není vhodná. (*S převodem jmenovací pravomoci z prezidenta republiky na příslušné ministry, resp. s přijetím samostatné dílčí novely zákona o vysokých školách nesouhlasila ani Česká konference rektorů a Rada vysokých škol; jejich připomínky označené jako zásadní však nejsou předmětem rozporu ve smyslu Legislativních pravidel vlády.*)

MŠMT zastává názor, že není potřebné čekat s řešením problematiky jmenování profesorů na novou komplexní právní úpravu vysokého školství, neboť stávající pravomoc prezidenta republiky jmenovat profesory neměla být připravovanou komplexní novelou zákona o vysokých školách dotčena.

MŠMT proto do první verze návrhu zákona zapracovalo **doporučující formální a legislativně technické připomínky** ministra a předsedy Legislativní rady vlády a ministra životního prostředí (členů předchozí vlády) a návrh předložilo vládě.

Vláda ČR projednala první verzi návrhu zákona (materiál č.j. 1266/13) dne 18. prosince 2013 a přijala **usnesení vlády ČR ze dne 18. prosince 2013 č. 993**, kterým bylo ministru školství, mládeže a tělovýchovy uloženo vypracovat a vládě předložit do 31. března 2014 návrh novely zákona o vysokých školách, ve kterém budou zohledněny „obecné připomínky uvedené v části IV stanoviska předsedkyně Legislativní rady vlády“.

Ministr školství, mládeže a tělovýchovy následně vedl intenzivní jednání k zajištění přípravy takového znění návrhu novely, které by nevyvolávalo rozpory klíčových aktérů daného procesu a zároveň odpovídalo požadavku na zachování maximální vážnosti a důstojnosti této tradiční pravomoci při garantování jejího výkonu v souladu s aplikovatelnými ústavními principy.

V duchu dosažené dohody mezi prezidentem republiky, ministrem školství, mládeže a tělovýchovy a rektory vysokých škol se proto navrhuje převést pravomoc prezidenta republiky jmenovat profesory na předsedu Senátu Parlamentu České republiky.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy proto návrh novely zákona přepracovalo a **novou (druhou) verzi návrhu novely** zákona o vysokých školách předkládá vládě k projednání.

Do předloženého návrhu byly v míře umožněné změnou navrženého věcného řešení **zapracovány všechny legislativně technické připomínky** obsažené ve stanovisku předsedkyně Legislativní rady vlády.

Skutečnost, že došlo ke změně určení jmenovaného orgánu do značné míry reaguje na obecné připomínky předsedkyně Legislativní rady vlády, neboť se vychází z předpokladu uvedeného v jejím stanovisku a má se za to, že obdobně jako na předsedu vlády, ani na předsedu Senátu nelze bez dalšího pohlížet jako na správní orgán ve smyslu § 1 odst. 1 správního řádu, není tedy patrné třeba zákonem upravovat zvláštnosti správního řízení předcházejícího jmenování profesorů, a zřejmě ani kritéria, podle kterých by měl předseda Senátu o jmenování rozhodovat, pokud by se vycházelo z toho, že jde svým charakterem více o ceremoniální akt než správní rozhodnutí. I když by tedy kandidáti na jmenování profesorem nemohli využít možností daných správním řádem, zůstala by jim zachována možnost obrátit se v případě, pokud by (zřejmě jen ve zcela krajních případech) ke jmenování nedošlo, na orgány moci soudní. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy připravilo tento návrh v předkládaném znění rovněž při vědomí nejednotné relevantní judikatury Nejvyššího správního soudu.

Z důvodu minimalizace případných budoucích sporů na straně jedné a dosažení maximální ochrany účastníků řízení na straně druhé, však Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy přesto navrhuje stanovit určitá specifika pro řízení o jmenování profesorů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy tedy do nyní předkládané druhé verze návrhu novely zákona zapracovalo z důvodu právní jistoty výslovnou zmínku, specifikující způsob **zahájení řízení** vedeného předsedou Senátu (k němuž bude docházet nikoliv automaticky na základě návrhu, ale jako doposud **z moci úřední**, kdy návrh vědecké nebo umělecké rady vysoké školy na jmenování určitého uchazeče profesorem bude i nadále považován za podnět k zahájení řízení z moci úřední).

Dále byla doplněna i konkrétní pořádková **lhůta pro zahájení řízení**.

Do návrhu bylo dále uvedeno, že **účastníkem řízení** je pouze příslušný **uchazeč o jmenování**. (Což věcně odpovídá stávajícímu právnímu stavu.)

Nově bylo dále doplněno, že proti rozhodnutí předsedy Senátu, učiněnému ve věci návrhu na jmenování určité osoby profesorem, **nejsou přípustné opravné prostředky**. (Proti rozhodnutí tedy bude možno brojit toliko správní žalobou.)

Upravený návrh novely zákona o vysokých školách se předkládá vládě k projednání.

N á v r h

Z Á K O N

ze dne2014,

kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění zákona č. 210/2000 Sb., zákona č. 147/2001 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 96/2004 Sb., zákona č. 121/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 473/2004 Sb., zákona č. 562/2004 Sb., zákona č. 342/2005 Sb., zákona č. 552/2005 Sb., zákona č. 161/2006 Sb., zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 310/2006 Sb., zákona č. 624/2006 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 110/2009 Sb., zákona č. 419/2009 Sb., zákona č. 159/2010 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 48/2013 Sb. a zákona č. .../... Sb., se mění takto:

1. V § 7 odst. 1 písm. c) se za slova „akademická rada“ vkládají slova „veřejné vysoké školy“.
2. V § 9 odst. 1 písm. f) se za slovo „rady“ vkládají slova „veřejné vysoké školy“.
3. V § 9 odst. 1 se na konci textu písmene i) doplňují slova „veřejné vysoké školy“.
4. V § 53 odst. 2 se za slovo „vědeckou“ vkládají slova „ , uměleckou nebo akademickou“.
5. V § 72 odst. 5, 8, 9 větě první, 10 a 11, § 74 odst. 1 a 6 a v § 82 odst. 2 písm. e) se za slovo „vědecké“ vkládají slova „nebo umělecké“.
6. V § 72 odst. 6, 9, 10 a 11 a v § 74 odst. 3, 4, 5 a 6 se za slovo „vědecká“ vkládají slova „nebo umělecká“.

7. V § 72 odst. 7 se za slovo „vědeckou“ vkládají slova „nebo uměleckou“.

8. § 73 včetně nadpisu zní:

**„§ 73
Jmenování profesorem**

Profesorem pro určitý obor jmenuje předseda Senátu Parlamentu toho, kdo byl vědeckou nebo uměleckou radou vysoké školy navržen na jmenování profesorem v řízení podle § 74; řízení ve věci jmenování, jehož účastníkem je pouze uchazeč navržený na jmenování, zahájí předseda Senátu Parlamentu z moci úřední do 30 dnů po obdržení uvedeného návrhu vědecké nebo umělecké rady vysoké školy, podaného prostřednictvím ministra. Předseda Senátu Parlamentu nemusí návrhu na jmenování uchazeče profesorem vyhovět, pokud v řízení podle § 74 nebyly splněny podstatné věcné nebo formální náležitosti, které mohly mít vliv na jeho výsledek; zamítavé rozhodnutí musí být vždy odůvodněno. Proti rozhodnutí předsedy Senátu Parlamentu nejsou opravné prostředky přípustné.

9. § 74 odst. 2 se slova „vědecké radě vysoké školy“ nahrazují slovy „vědecké nebo umělecké radě vysoké školy“ a za slova „vědecká rada fakulty nebo“ se vkládají slova „vědecká nebo umělecká rada“.

10. V § 74 odst. 5 se slova „vědecké radě“ nahrazují slovy „vědecké nebo umělecké radě“.

11. V § 74 odst. 6 se slova „vědeckou radu vysoké školy“ nahrazují slovy „vědeckou nebo uměleckou radu vysoké školy“.

12. V § 75 odst. 1 se za slovo „vědeckých“ vkládají slova „nebo uměleckých“.

13. V § 95 odst. 7 písm. e) se slova „prezidentu republiky“ nahrazují slovy „předsedovi Senátu Parlamentu“.

**Čl. II
Účinnost**

Tento zákon nabývá účinnosti patnáctým dnem po jeho vyhlášení.

Důvodová zpráva

I. Obecná část

A) Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace

Profesory v určitých oborech jmenuje prezident republiky podle ust. § 73 a § 95 odst. 7 písm. e) zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), na návrh vědecké nebo umělecké rady vysoké školy, podaný

- a) prostřednictvím ministra školství, mládeže a tělovýchovy, jedná-li se o veřejnou nebo soukromou vysokou školu,
- b) prostřednictvím ministra vnitra, jedná-li se o policejní vysokou školu,
- c) prostřednictvím ministra obrany, jedná-li se o vojenskou vysokou školu.

Rozhodnutí prezidenta republiky o jmenování profesora vyžaduje podle čl. 63 odst. 3 Ústavy České republiky ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.

Z uvedeného důvodu jsou návrhy na jmenování profesorem, které ministr školství, mládeže a tělovýchovy (nebo ministr vnitra nebo ministr obrany) obdrží od vědeckých a uměleckých rad vysokých škol, vždy postupovány jak prezidentovi republiky, tak vládě ČR.

Podmínkou pro jmenování uchazeče profesorem pro určitý obor je tedy uskutečnění řízení ke jmenování profesorem na vysoké škole *[která má sama (nebo její součást) na základě akreditace řízení ke jmenování profesorem (udělené Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy) oprávnění konat řízení ke jmenování profesorem v daném oboru]*, v rámci něhož se vědecká nebo umělecká rada vysoké školy usnáší na návrhu, zda má být uchazeč jmenován profesorem.

Je-li návrh na jmenování uchazeče profesorem vědeckou nebo uměleckou radou schválen, je předložen příslušnému ministrovi, který jej předá vládě České republiky a prezidentu republiky.

[Vládě České republiky ministr zpravidla předkládá souhrnnou informaci o návrzích vědeckých a uměleckých rad vysokých škol na jmenování nových profesorů, které obdržel v určitém několikaměsíčním období.]

Vláda tuto informaci projednává a následně doporučí (nebo nedoporučí) předsedovi vlády spolupodepsat rozhodnutí prezidenta republiky o jmenování nových profesorů.]

Současná právní úprava jmenování profesorů plně respektuje rovnost před zákonem a zákaz diskriminace; nejsou v ní obsaženy žádné diskriminační prvky.

B) Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace

Žádné diskriminační prvky nejsou obsaženy ani v nově navrhované úpravě, podle které by byli uchazeči o jmenování profesorem, kteří prokáží svou pedagogickou a vědeckou (nebo uměleckou) kvalifikaci v řízení ke jmenování profesorem podle § 74 zákona o vysokých školách a jejichž jmenování profesorem navrhne příslušná vědecká nebo umělecká rada vysoké školy, napříště jmenování nikoliv jmenovacím aktem prezidenta republiky, ale předsedy Senátu Parlamentu České republiky.

C) Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Vládní návrh zákona je předkládán na základě podnětu prezidenta republiky ze dne 22. května 2013, kterým prezident republiky doporučil úpravu působnosti v oblasti jmenování profesorů podle zákona o vysokých školách.

Tato materie je upravena ustanoveními § 73 a 74 a § 95 odst. 7 písm. e) zákona o vysokých školách, přičemž § 73 a 95 obsahují v dané věci ustanovení kompetenční a § 74 ustanovení materiální a procesní.

K tomu je třeba upozornit na skutečnost, že ve spojení s důsledky vyplývajícími z ustanovení čl. 64 odst. 3 Ústavy ČR (*dle kterého za rozhodnutí prezidenta republiky, které vyžaduje spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády, odpovídá vláda*) znamená úprava pověřující prezidenta republiky vydáváním individuálních správních aktů ve věci, která nemá ústavně institucionální rozměr, kromě jiného zvýšenou administrativní zátěž ve státní správě a faktickou neproveditelnost dodržení lhůt vyplývajících ze správního řádu pro úkony, jež jsou předmětem právní úpravy, což snižuje právní záruky pro dotčené osoby.

Předseda Senátu je vrcholný ústavní činitel, kterému v případě uvolnění úřadu prezidenta republiky ve stanoveném případě (uvedeném v § 66 Ústavy ČR) přísluší vykonávat některé funkce prezidenta republiky (čímž už podle současného právního stavu může dojít k přesahu působnosti předsedy Senátu do sféry moci výkonné).

Jedná se přitom o funkcionáře z řad senátorů, který není do své vrcholné ústavní funkce volen přímo občany, ale volí jej Senát (permanentně činný a nerozpustitelný orgán); pro jeho zvolení je tedy zpravidla třeba získat širší podporu více politických stran či uskupení. Při výkonu své funkce tedy zprostředkovaně reprezentuje široké politické spektrum.

Z uvedených důvodů se navrhuje upravit § 73 zákona o vysokých školách tak, aby pravomoc ke jmenování profesorů podle tohoto zákona přešla na předsedu Senátu Parlamentu, aniž by přitom povaha institutu jmenování profesora byla změněna.

Alternativou takové změny by mohlo být např. převedení této působnosti na rektora vysoké školy příslušné na základě akreditace konat řízení ke jmenování profesorem v daném oboru. Obdobně docenty na základě habilitačního řízení podle zákona o vysokých školách jmenuje rektor (§ 71) a jmenování docentů, potažmo profesorů orgánem vysoké školy by nezpochybňovalo státní uznání takto nabyté kvalifikace, neboť příslušná kvalifikační řízení mohou být konána pouze vysokou školou, které k tomu je státem udělena akreditace.

Existují však významné důvody, proč tato alternativa nebyla zvolena; je nutno zohlednit aspekt inherentní systémové podjatosti, kdy rektor vysoké školy je též ze zákona předsedou vědecké nebo umělecké rady vysoké školy, která schvaluje s konečnou platností návrhy na

jmenování profesorem (§ 74 odst. 6 zákona o vysokých školách); naopak v případě jmenování docentů podává návrh vědecká nebo umělecká rada fakulty.

D) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Návrh zákona převádí jmenovací pravomoc ohledně profesorů z prezidenta republiky na předsedu Senátu Parlamentu.

Návrh zákona se proto dotýká mj. následujících ustanovení Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“), která již se nebudou na problematiku jmenování profesorů vůbec vztahovat :

- ust. čl. 63 odst. 2 Ústavy (podle kterého *„Prezidentovi republiky přísluší vykonávat i pravomoci, které nejsou výslovně v ústavním zákoně uvedeny, stanoví-li tak zákon.“*),
- ust. čl. 63 odst. 3 Ústavy (podle kterého *„Rozhodnutí prezidenta republiky vydané podle odstavců 1 a 2 vyžaduje ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.“*),
- ust. čl. 63 odst. 4 Ústavy (podle kterého *„Za rozhodnutí prezidenta republiky, které vyžaduje spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády, odpovídá vláda.“*).

Dotčena budou mj. rovněž tato ustanovení Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a Ústavy:

- čl. 2 odst. 2 Listiny (podle kterého *„Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.“*),
- čl. 2 odst. 3 Ústavy (podle kterého *„Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.“*),

Uvedená úprava je v souladu se zásadou zákonnosti výkonu státní moci vyjádřenou v čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny.

E) Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Návrh zákona do právního řádu České republiky nezpracovává právo Evropské unie a je s právem Evropské unie plně slučitelný.

Navrhovaná právní úprava obsažená v předloženém návrhu zákona náleží do oblasti, ve které [s ohledem na čl. 165 a 166 Smlouvy o fungování Evropské unie (býv. článek 149 a 150

Smlouvy o založení Evropského společenství]] nemá sblížení právních předpisů pomocí aktů Evropské unie, resp. harmonizace zákonů a ostatních předpisů členských států obligatorní charakter. Evropská unie plně respektuje odpovědnost členských států mj. za organizaci jejich vzdělávacích systémů. Sblížení právních předpisů je členskými státy realizováno na základě dobrovolnosti, tj. na základě aktů Evropské unie, které mají pouze doporučující charakter. (Přičemž problematika jmenování profesorů není právem Evropské unie výslovně upravena ani doporučujícím způsobem.)

F) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Problematika jmenování profesorů není mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, upravována.

Některé mezinárodní smlouvy pouze upravují otázku vzájemného uznávání vědecko-pedagogického titulu „profesor“; jejich provádění však nebude navrhovaným zákonem nikterak dotčeno.

[Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o vzájemném uznávání částí studia, rovnocennosti dokladů o vzdělání a dokladů o vědeckých hodnostech a titulech vydávaných v České republice a v Polské republice, podepsaná v Praze dne 16. ledna 2006 (publ. pod č. 104/2006 Sb.m.s.) v čl. 8 stanoví, že „Doklady o udělení titulu „profesor“ získané v České republice a doklady o udělení vědeckého titulu „profesor“ nebo titulu „profesor sztuki“ získané v Polské republice se uznávají za rovnocenné.“.

Dosud platná Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o vzájemném uznávání rovnocennosti dokladů o vzdělání vydávaných v České republice a ve Slovenské republice, podepsaná v Praze dne 23. března 2001 (publ. pod č.j. 33/2001 Sb.) v čl. 10 stanoví, že „Doklady o udělení titulu „profesor“ vydané v České republice a doklady o udělení vědecko-pedagogického anebo umělecko-pedagogického titulu „profesor“ vydané ve Slovenské republice se uznávají za rovnocenné.“.]

G) Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Lze předpokládat, že navrhovaná úprava bude z hlediska dopadů na státní rozpočet **rozpočtově neutrální**.

Dílní úspory ve státním rozpočtu, vyplývající z absence potřeby zabezpečovat personálně agendu jmenování profesorů v Kanceláři prezidenta republiky (*kteřá dle zákona č. 114/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zajišťuje obstarávání věcí spojených s výkonem pravomocí prezidenta republiky*), budou zřejmě rovny nákladům na tuto agendu, které nově vzniknou Kanceláři Senátu, která (*mj. s ohledem na § 146 odst. 1 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu*) plní úkoly spojené s odborným, organizačním a technickým zabezpečením činnosti mj. i předsedy Senátu.

Návrh zákona nebude mít dopady na rozpočty krajů a obcí.

Novela nebude mít rovněž žádné dopady na podnikatelské prostředí České republiky, ani dopady sociální (*včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny*) či dopady na životní prostředí.

H) Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava nebude mít dopady na ochranu soukromí a osobních údajů. Návrh zákona není v rozporu s Úmluvou o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (publ. pod č. 115/2001 Sb.m. s.), směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 95/46/ES ze dne 24. října 1995, o ochraně jednotlivců v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, ani se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

I) Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná právní úprava nepřináší nová rizika spojená s korupčním chováním.

Jmenování sice již nebude vyžadovat součinnost a shodu dvou ústavních činitelů (*prezidenta republiky na straně jedné a předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády na straně druhé*), ale projev vůle toliko jednoho ústavního činitele (*předsedy Senátu*), bude však prostřednictvím užití formulace jmenovací pravomoci zdůrazněna vázanost jmenujícího orgánu návrhem vědecké nebo umělecké rady vysoké školy.

Novela tedy nezvyšuje míru korupčního rizika.

J) ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA Z HODNOCENÍ DOPADŮ REGULACE

1. Důvod předložení a cíle

1.1 Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů

1.2 Definice problému

Profesory v určitých oborech jmenuje podle platné právní úpravy prezident republiky, a to na návrh vědecké nebo umělecké rady vysoké školy. Záměrem nové úpravy je svěžit tuto jmenovací pravomoc jinému orgánu.

1.3 Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

Profesory v určitých oborech jmenuje prezident republiky podle ust. § 73 a § 95 odst. 7 písm. e) zákona o vysokých školách, a to na návrh vědecké nebo umělecké rady vysoké školy, podaný prostřednictvím ministra školství, mládeže a tělovýchovy, ministra vnitra nebo ministra obrany.

Rozhodnutí prezidenta republiky o jmenování profesora vyžaduje podle čl. 63 odst. 3 Ústavy České republiky ke své platnosti kontrasignaci předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.

(Podmínkou pro jmenování uchazeče profesorem pro určitý obor je předchozí uskutečnění řízení ke jmenování profesorem na vysoké škole, v rámci něhož se vědecká nebo umělecká rada vysoké školy po posouzení pedagogické a vědecké nebo umělecké kvalifikace uchazeče usnáší na návrhu, zda má být uchazeč jmenován profesorem. Je-li návrh na jmenování uchazeče profesorem vědeckou nebo uměleckou radou schválen, je předložen příslušnému ministroví, který jej předá prezidentu republiky.)

Současná právní úprava jmenování profesorů plně respektuje rovnost před zákonem a zákaz diskriminace; nejsou v ní obsaženy žádné diskriminační prvky.

1.4 Identifikace dotčených subjektů

Dotčenými subjekty budou zejména vysoké školy a osoby ucházející se o jmenování profesorem.

1.5 Popis cílového stavu

Navrhuje se zabezpečit, aby pravomoc prezidenta republiky jmenovat profesory byla převedena na předsedu Senátu, jakožto vrcholného ústavního činitele, kterému v případě uvolnění úřadu prezidenta republiky ve stanoveném případě (uvedeném v § 66 Ústavy ČR) přísluší vykonávat některé funkce prezidenta republiky (čímž už podle současného právního stavu může dojít k přesahu působnosti předsedy Senátu do sféry moci výkonné).

Jedná se přitom o funkcionáře z řad senátorů, který není do své vrcholné ústavní funkce volen přímo občany, ale volí jej Senát (permanentně činný a nerozpuštělný orgán); pro jeho zvolení je tedy zpravidla třeba získat širší podporu více politických stran či uskupení. Při výkonu své funkce tedy zprostředkovaně reprezentuje široké politické spektrum.

1.6 Zhodnocení rizika

S neřešením problému, týkajícího se potřeby změny orgánu kompetentního jmenovat profesory, nejsou spojena zásadní právní rizika. *(Dosavadní právní úprava jmenování, obsažená v § 73 zákona, není v rozporu s vyššími právními předpisy, nálezy Ústavního soudu ani normami evropského a mezinárodního práva.)*

2. Návrh variant řešení

VARIANTA NULOVÁ:

- Zůstane zachována stávající právní úprava **jmenování profesorů prezidentem republiky**.

VARIANTA 1:

- Jmenování profesorů bude novelou zákona o vysokých školách **svěřeno** příslušným resortním ministřem, jejichž prostřednictvím byly doposud návrhy na jmenování profesorů předkládány prezidentu republiky. (Tj. **ministřu školství, mládeže a tělovýchovy, ministřu vnitra a ministřu obrany**.)

VARIANTA 2:

- Jmenování profesorů bude novelou zákona o vysokých školách **svěřeno výlučně ministřovi školství, mládeže a tělovýchovy** (tj. i pokud jde o uchazeče, kteří prošli řízením ke jmenování profesorem na státních vysokých školách – tedy na vysoké škole vojenské a vysoké škole policejní).

VARIANTA 3:

- Jmenování profesorů bude novelou zákona o vysokých školách **svěřeno rektorovi vysoké školy**, na níž se uskutečnilo řízení ke jmenování profesorem podle § 74 zákona o vysokých školách.

VARIANTA 4:

- Jmenování profesorů bude novelou zákona o vysokých školách **svěřeno předsedovi Senátu**.

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů + 4. Návrh řešení

Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

S ohledem na skutečnost, že s orgány reprezentace vysokých škol nebylo dosaženo jednoznačné shody na záměru přeměnit dosavadní význam profesury (jakožto doživotního celostátně platného titulu) tak, že by se jednalo např. pouze o označení pracovní pozice akademického pracovníka konkrétní vysoké školy, vázané na trvání pracovního poměru, a/nebo titul, v jehož zkratce, resp. přídomku, by se uvádělo i označení vysoké školy, na níž proběhlo řízení ke jmenování profesorem, (čímž by se posílila vazba na konkrétní vysokou školu), jeví se jako vhodnější ponechat jmenovací pravomoc státním orgánům s celostátní působností (dle variant 1, 2 a 4).

(A to tím spíše, že rektor vysoké školy, o jehož jmenovací pravomoc by se mohlo jednat dle varianty 3, je z titulu své funkce předsedou vědecké nebo umělecké rady vysoké školy, která rozhoduje o výsledku řízení ke jmenování profesorem. Rektor by tak byl určitým způsobem

ve střetu zájmů. Varianta 3 tedy není za dané situace vhodná. Navíc by znamenala určité dílčí finanční dopady na vysoké školy.)

Ze zbývajících variant 1, 2 a 4 (které neznamenají finanční dopady na třetí subjekty) pak lze preferovat **variantu 4**, neboť respektuje dosavadní tradici spočívající v tom, že profesory jmenuje orgán státní moci, který je jedním z vrcholných ústavních činitelů. (A který není - pokud jde o výkon státní správy - bezprostředně nadřízen vysokým školám, jako by tomu bylo např. v případě ministra školství, mládeže a tělovýchovy.)

5. Implementace doporučené varianty a vynucování

Nová právní úprava bude implementována předsedou Senátu Parlamentu, částečně se budou na implementaci rovněž podílet i ministr školství, mládeže a tělovýchovy, ministr obrany a ministr vnitra (jejichž prostřednictvím budou návrhy vědeckých a uměleckých rad vysokých škol na jmenování předkládány předsedovi Senátu Parlamentu).

Dotčeným subjektům z návrhu bezprostředně nevyplnou žádné nové či modifikované povinnosti – vědecké a umělecké rady vysokých škol budou návrhy kandidátů na jmenování profesorem předkládat i nadále příslušnému ministři.

6. Přezkum účinnosti regulace

MŠMT předpokládá, že vyhodnocení věcné správnosti navržené kompetenční změny (a zjišťování přínosů či případných problémů spojených s novou úpravou) bude provedeno cca po roce účinnosti nové právní úpravy.

7. Konzultace a zdroje dat

Problematika právní úpravy jmenování profesorů (*resp. zejména případná změna, dle které by označení „profesor“ již nebylo „státním“ vědecko-pedagogickým titulem, ale označením pracovní pozice spojené výlučně s konkrétní vysokou školou, časově omezeným na dobu trvání pracovního poměru příslušného akademického pracovníka*) byla částečně konzultována s reprezentací vysokých škol (tj. s Radou vysokých škol a Českou konferencí rektorů) – a to v rámci přípravy souběžně připravované rozsáhlejší novely zákona o vysokých školách.

II. Zvláštní část

K čl. I (k novele zákona o vysokých školách)

K čl. I bodům 8 a 13 [k novému znění § 73 a § 95 odst. 7 písm. e) zákona o vysokých školách]:

Jak je vysvětleno v obecné části důvodové zprávy, navrhuje se stanovit předsedovi Senátu Parlamentu (v souladu s § 33 odst. 2 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu) pravomoc jmenovat profesory na základě řízení ke jmenování profesorem.

Použité formulace zdůrazňují symbolický a formální charakter postupu předsedy Senátu, který jedná na základě usnesení příslušné vědecké nebo umělecké rady vysoké školy jako svého druhu závazného stanoviska ve smyslu § 149 správního řádu.

Předseda Senátu bude povinen návrhu na jmenování příslušného uchazeče profesorem vyhovět. Správní uvážení ohledně jmenování bude moci uplatnit (a návrh na jmenování případně rozhodnutím zamítnout) pouze v případě, shledá-li, že v předchozím řízení ke jmenování profesorem, uskutečňovaném podle § 74 zákona o vysokých školách, nebyly splněny podstatné věcné nebo formální náležitosti, které mohly mít vliv na jeho výsledek. (Tj. pokud např. shledá, že uchazeč nebyl dříve jmenován docentem a tato podmínka mu nebyla prominuta, nebo že návrh na jmenování profesorem nebyl schválen vědeckou nebo uměleckou radou vysoké školy, která má akreditaci ke konání řízení ke jmenování profesorem v příslušném oboru, apod.)

Pro provádění úkonu jmenování profesorem budou i nadále platit pravidla vyplývající ze správního řádu; zejména pokud jde o lhůtu, v níž má být jmenování provedeno po zahájení řízení ve věci návrhu vědecké nebo umělecké rady – tedy závazného stanoviska, jež je zároveň podnětem k zahájení řízení jmenovacím orgánem z úřední povinnosti (*obdobně, jako je tomu v případě návrhu Akreditační komise na omezení, pozastavení nebo odnětí akreditace studijního programu nebo návrhu Akreditační komise na pozastavení nebo odnětí akreditace habilitačního řízení nebo řízení ke jmenování profesorem, kterýžto návrh Akreditační komise je podnětem k zahájení řízení Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy z moci úřední*).

Z důvodu větší právní jistoty bude v zákoně výslovně zmíněno, že řízení ve věci návrhu na jmenování je zahajováno z moci úřední a že jeho esenciálním účastníkem je i nadále pouze příslušný uchazeč o jmenování. (Což věcně odpovídá stávajícímu právnímu stavu.) Doplňena bude konkrétní pořádková lhůta pro zahájení řízení.

Nově bude dále stanoveno, že proti rozhodnutí předsedy Senátu, učiněnému ve věci návrhu na jmenování určité osoby profesorem, nejsou přípustné opravné prostředky. (Proti rozhodnutí tedy bude možno brojit toliko správní žalobou.)

K čl. I bodům 1 až 7 a 9 až 12 [k novému znění § 7 odst. 1 písm. c), § 9 odst. 1 písm. f) a i), § 53 odst. 2, § 72 odst. 5 až 11, § 74 odst. 1 až 6, § 75 odst. 1 a § 82 odst. 2 písm. e) zákona o vysokých školách]:

Stávající znění ustanovení zákona o vysokých školách, týkajících se vědeckých, uměleckých a akademických rad vysokých škol, vědeckých a uměleckých rad fakult a vědeckých, uměleckých a akademických rad vysokoškolských ústavů, vyvolává (s ohledem na dílčí nedůslednosti při užívání zavedených legislativních zkratk) určité výkladové a aplikační nejasnosti.

Byla proto provedena související legislativně technická, resp. terminologická zpřesňující úprava ustanovení zmiňujících uvedené orgány.

K čl. II (k účinnosti):

Navrhuje se stanovit účinnost zákona patnáctým dnem po jeho vyhlášení, neboť povaha právní úpravy nevyžaduje stanovení delší legisvakantní lhůty.